

gala Chamaebuxus“, ktera diši kakor breskva in je s svojim rudečim, belim in rumenim cvetjem prav prijetna. Neka Slovenka mi je rekla, da se po slovensko ti cvetki pravi: „Žingerl žink žink!“ Najdeš tudi cvetlice „Neottia Nidus avis“, „Sanicula europaea“, ponižno „Majanthemum bifolium“ itd. Hostne drevesa so večidel: smreke, borovi, mecesen, bukva, gaber, breza, hojka itd. Vleče se hrib vedno dalje okrog in čedalje višji prihaja, se sopet ponizuje, in kmalo sopet povzdigne, dokler svoje največje visokosti v gori sv. Uršule ne doseže. Tù stoji majhna zala cerkva, sv. Uršuli posvečena. Gora je zló visoka in prav sterma in skoro vedno v oblaci čepi. Ta gora je „vremensk prerok“, kakor ljudje tukaj pravijo. Kadar je megla ne obdaja, ampak svetloba rumenega solnca rajsko lepša, tedaj se tudi lepo vreme za delj časa pričakuje; kadar pa jo megle pokrivajo, tedaj se dež in jihe bližajo skalski dolini. Tù se nahaja že gorska cvetlica „Rhododendron intermedium“ in „Chamaecistus“, toda ne v takošni množini kakor na pr. po solčavskih planinah, kjer izpod snežnih kupov čedno in pohlevno kukajo. Neka deklica mi je rekla, da tej cvetki po slovensko „ravš“ pravijo.

Od tod se niža sopet obgorje in vlečete se potem v eni meri naprej Ljubelja in Vodemlja do Kozjaka. Tù gore prerezuje cesta, ktera se vije kot kača med gorami skoz „Hudo luknjo“ na slovenski Gradec.

Pregledali smo sedaj v kratkem imenitnejše kraje skalske doline in njeno obgorje. Poglejmo še k zadnjemu na prebivavce.

Nikjer še nisem našel kraja, kjer bi mladost tako vesela bila kakor tù, kjer bi še toliko narodskih pesem popevala kakor tù. Ko se mladež tako s popevanjem raduje, sedé stari pri poliču vina, posebno ob jesenskem času, ko so sodi polni in rujno vince od čepa kaplja, ter se pogovarjajo o različnih stvaréh. Nahajajo se tudi verli rodoljubi, katerim se ne mili na oltar domovine kaj položiti. Posebne pohvale vreden je gosp. valenjski župan, ki se mnogo s slovenščino peča in lepe pesmi zлага. Ženske raje, in rekel bi, lepše govore slovensko kot možki, kateri mislijo, da se jim lepše podaja, ako po nemško svoj „bemer aber a holbe bain trinken“ žlobudrajo. Kakor sploh vsi Slovenci so tudi tukajšni pobožnega serca in posebno duhovne v veliki časti imajo. Lepe in hvalevredne čednosti tukajšnih Slovincov so: da so pobožni, da ljubijo mir, da so zvesti in prijazni, in posebno čislajo gostoljubnost. Resnično lep značaj naš! Pa žala majka! da se dan na dan bolj potopljenju bliža in da po večjih selih se najde dosti onih „omikancov“, ki se na večji stopnji mislijo, ako zaničujejo lastno mater, lastno besedo, lastni značaj. Pa vsaj ni nobeden kraj brez ljulke! Gerda navada nekterih tukajšnih prebivavcov pa je pijančevanje. Vino in žganje zló svoje burke uganjate in skoro se jima ne dá v okom priti! — V novejih časih se je tù mnogo plemenitnikov naselilo, kar tudi kraju večjo imenitnost daja. Vsako leto pride dosti gospóde lesém, katerim prijazna dolinica prav dopada; sčasoma bode nje lepota gotovo šče dalje po svetu slovela. Janko Vijanski.

Slovanski popotnik.

* Ni davnej kar je društvo sv. Mohora svojim udom razposlalo spet dve knjigi v letošnji dar. Ena je „Slovenska kole da za leto 1859, slovenskemu ljudstvu v poduk in razveselovanje“, ki jo je, lepo spolnivši besedo napisa, vredil gosp. Anton Janežič v Celjovcu; druga je „Marije rožen cvet“ molitvena knjiga, ktera je bila že leta 1855 natisnjena.

* Ker je vredništvo „Novic“ šolski letnik c. k. goriške gimnazije že potem prejelo, ko so bili letniki večidel v našem listu že omenjeni, ga nismo mogli vverstiti takrat. Ker pa med drugo tvorino zapopada izversten donesek k slovnici slovenski pod naslovom „Die Tempora und Modi

im Slovenischen mit Rücksicht auf das Deutsche und die classischen Sprachen“, ga „Slov. popotnik“ toliko manj prezreti smé, ker izvira od moža (gosp. prof. Šolarja), kteremu po živem našem prepričanju gré veljavna beseda v slovnici slovenski.

* „Edipos. Tragedia u pet čina“ — se imenuje žaloigra iz starogerške dobe, ki jo je na Reki v horvaškem jeziku na svetlo dal gosp. Juro M. Špor, marljivi delavec na dramatičnem polji slovanskem. Čeravno stara gerška dogodivšina nas ne mika dandanašnji tako kakor predmeti iz naše domače zgodovine, in čeravno se učeni gosp. pisatelj derži v slovnici in sintaksi svojih lastnih pravil, ki se razločujejo od navadne pisave, je „Edipos“ vendar lepa priča samostojnega duha in je vreden pozornosti občinske.

* V Lvovu je dal gosp. J. Golovecki letos na svetlo liturgijo v cerkvenoslavenskem jeziku, ktere čisti dohodki so namenjeni k zidanju druge gerško-katoliške cerkve v Lvovu. Da bi se knjiga tem lože razumela, je poskerbel gosp. pisatelj tudi poljsko in nemško prestavo, ki se pod naslovom: Swięta boska liturgia, jak we gr. k. obrzadku odprawia się (sveta božja liturgija, kakor se po gerško-katoliškem obredu opravlja) vzlasti v natančnem prevodu odlikuje. Utegnila bi ta knjižica mikavna biti zlasti učenim duhovnim našim in jezikoslovcom sploh.

Kratkočasnica.

Sto procentov dobička.

Nek gostinčar je terdil svojim pivcom, da ima pri vsakem poliču ola (piva) 6 krajcarjev dobička.

„Kako je to mogoče?“ mu reče eden izmed njih, „saj polič ola samo 6 kr. veljá.“

„To je tako-le“ — odgovori gostinčar: „En krajcar dobička mi dá olar, — za en krajcar je vsak polič premajhen, — za en krajcar prilijem vode, — za en krajcar prepíčlo natakam, — za en krajcar ga spijem sam, ko se h gostu prisedem, in za en krajcar ga mi pa še skor vsak v poliču pustí; — to stori ravno šest krajcarjev!“

Narodna pesem iz Liburnije.

Bog skuša Marka spriko mora.

Píše knigu sam Bog iz nebesa,
I ju piše Marku spriko mora,
Da mu spravi gospodsku večeru,
Da ne kolje telca ni janjaca,
Neg' Stipana ditiča malahna. —
Kad je Marko knigu razabrajao,
Križen su ga suze prolivale;
Podá knigu zaručniči svojoj:
„Aj ti, Boga, zaručnice moja!
Ova kniga od Boga poslana,
Da ti kolješ sina malahnoga
Mala sina od sedam godina.“
Kad je ona knigu razabrala,
Od mila se na zemlju zvernula.
I govori Stipan dite mlado:
„Ala, čačo, mudra moja glava!
Neproljevaj gorke suze svoje;
Treba Bogu volju ispuniti.
Oj me mane, mila majko moja!
Ne meči se na černo zemljicu,
Treba Bogu volju ispuniti.
Peljajte me u bile butige,¹⁾
Kupite mi svilane fačole;
Povežite černe oči moje,
Da vas nebin gerdo pogledao;

Vežite mi bele ruke moje,
Da vas nebin s njima pograbilo,
Da si nebin dušu ogrišio.“
Peljali su ga v bile butige,
Kupili su svilane fačole;
Vezali su bele ruke njemu,
Vezali su černe oči njemu,
Peljali ga na janče zaklanje.
Zmakne otac spadu²⁾ od ramena,
Da će klati sina nejakoga. —
Doleti do dvanajst anjeli;
Zmaknuli su Stipana malahna,
Primakli su janjašće malahno.
Otac je paral.³⁾ da j' ubil sina,
Pa je ubil janjašće malahno.
Na to pride sam Bog iz nebesa
I govori Marku spriko mora:
„Ti si, Marko, krana moga raja!
Podaj mi ti sina malohnoga,
Ču ga stavit za anjela svoga;
Podaj mi ti, majko, sina tvoga,
Ču ga stavit na srid raja moga;
Svi tri ste mi volju ispunili,
Svi tri jeste rajak zadobili!
Po pesmi Čiškega berača
zapisal J. Volčič.

¹⁾ butiga, t. j., štacuna; ²⁾ spada, t. j., meč; ³⁾ paral, t. j. mislil.